

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

Інститут економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту економіки та
менеджменту

09 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

Інвайроментальна економіка

- Освітній рівень** магістр
(назва освітнього рівня)
- Галузь знань** 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)
- Спеціальність** 051 Економіка
(код і назва спеціальності)
- Освітня програма** Бізнес-економіка
(назва ОП)
- Статус дисципліни** обов'язкова
обов'язкова/вибіркова
- Мова викладання** українська

Розробник:

доцент кафедри
прикладної економіки,
к.е.н., доцент
iryna.hobyr@nung.edu.ua

Ірина ГОБИР

Схвалено на засіданні кафедри прикладної економіки

Протокол від « 31 08 2023 » № 1/23-24

Завідувач кафедри прикладної економіки

Уляна БЕРЕЖНИЦЬКА

Узгоджено:

Гарант ОП «Бізнес-економіка»

Ірина ФЕДОРОВИЧ

1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

<p>Мета і завдання дисципліни</p>	<p><i>Мета дисципліни</i> – формування у студентів знань у сфері економіки і управління раціональним використанням природних ресурсів та охорони навколишнього середовища, наукового еколого-економічного світогляду і здатності до еколого-економічного мислення, вивчення соціально-економічних аспектів природокористування та природоохоронного законодавства, надбання практичних навичок в економічній оцінці природних ресурсів, ефективності впровадження природоохоронних заходів та оцінці економічних збитків, що виникають внаслідок забруднення довкілля.</p> <p><i>Завдання дисципліни:</i> вивчення економічних аспектів взаємодії суспільства і природи; оцінка природних ресурсів і пошук економічних механізмів досягнення раціональнішого їх використання (різні форми оплати за природні ресурси, прогресивні технології, безвідходне виробництво та ін.); визначення можливих шляхів підвищення еколого-економічної ефективності господарської діяльності підприємств; визначення джерел забезпечення фінансової реалізації інвестиційно-інноваційних проектів екологічного спрямування.</p>
<p>Посилання на розміщення дисципліни на навчальній платформі</p>	<p>Навчально-методичне забезпечення розміщено на сторінці кафедри прикладної економіки за покликанням: http://surl.li/hzmmx Дистанційний курс на навчальній платформі MOODLE:</p>
<p>Попередні вимоги для вивчення дисципліни / пререквізити</p>	<p>Дисципліна «Інвайроментальна економіка» передбачає знання основ мікро- та макроекономіки, економіки підприємства.</p>
<p>Постреквізити</p>	<p>Соціальна відповідальність бізнесу</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>ПРН 1.Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем. ПРН 4.Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень. ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики. ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.</p>
<p>Компетентності</p>	<p><i>Загальні:</i> ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3.Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. <i>Спеціальні (фахові):</i> СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень. СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання</p>

	<p>комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.</p> <p>СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.</p> <p>СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.</p> <p>СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.</p> <p>СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.</p>
Підсумковий контроль, форма	залік
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	<ul style="list-style-type: none"> - вміння бути комунікабельним; - вміння брати на себе відповідальність за прийняті рішення - вміння логічно і критично мислити - вміння комплексно підходити до вирішення проблем

2 ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1) щодо відвідування занять і поведінки на них

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу» (від 31.03.2022 р., наказ № 68) відвідування здобувачами вищої освіти всіх аудиторних занять з пропонованої дисципліни за чинним протягом семестру розкладом є обов'язковим. Спізнення на зазначені заняття – не допускаються. Здобувачі вищої освіти протягом аудиторного заняття: тримають вимкненими електронні засоби зв'язку; залишають аудиторію, комп'ютерний клас тощо тільки за дозволом викладача; активно працюють над виконанням необхідного обсягу навчальної роботи; використовують технічні засоби навчання, котрі підвищують ефективність навчального процесу; поведуть себе дисципліновано та сприяють підтримці належного санітарного стану в навчальних приміщеннях.

Одержані здобувачем на аудиторному занятті бали поточного контролю знань не підлягають зменшенню за будь-які порушення навчальної дисципліни.

У разі проведення відеоконференції за змістом і задачами дисципліни правила та режим її проведення доводяться кафедрою до відома здобувачів наперед.

2) щодо дотримання принципів академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти під час навчання в університеті зобов'язані неухильно виконувати «Положення про академічні доброчесність працівників та здобувачів вищої освіти Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу» (від 05.04.2022р., наказ №73). Зокрема, здобувачі мають: демонструвати самостійність у виконанні аудиторних завдань, контрольних та розрахункових робіт; не фальсифікувати свої результати навчання; уникати списування, не користуватися підказками інших осіб під час проведення заходів поточного контролю знань; дотримуватися коректності в посиланнях на джерела інформації у разі запозичення відомостей, тверджень та ідей.

3) щодо оцінювання

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: лекції – 40% семестрової оцінки, практичні роботи – 60 % семестрової оцінки. Оцінювання лекційного (теоретичного) курсу проводиться у вигляді колоквиумів через форму опитування в Moodle. Оцінювання практичного курсу (практичні заняття) проводиться шляхом перевірки виконання поставлених практичних, розрахункових та індивідуальних завдань. Умовою допуску до семестрового контролю є виконання усіх передбачених завдань та складання структурних контролів із підсумковим семестровим рейтингом не менше 35 балів. Форма семестрового контролю – диференційований залік – виставляється до початку екзаменаційної сесії виключно на підставі результатів поточного контролю протягом семестру. Присутність здобувача під час виставлення викладачем заліку з дисципліни не обов'язкова.

У разі застосування дистанційної технології навчання поточний та семестровий контролі здійснюються згідно «Положення щодо організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій» від 22.10.2022р. (наказ №262).

4) щодо кінцевих термінів (дедлайнів) та перескладання

Терміни виконання практичних робіт встановлюють залежно від складності завдань. Зазвичай це наступне практичне заняття за розкладом. У випадку протермінування оцінка знижується на 50%. Перескладання колоквиумів можливе за умови отримання оцінки менше 60% від оцінки колоквиуму і не більше одного разу. Терміни перескладання узгоджуються із викладачем.

Умови допуску до перескладання модульного та підсумкового контролів, графік і форми перескладання регламентовані Положення про організацію освітнього процесу в ІФНТУНГ.

5) щодо визнання результатів навчання у неформальній освіті (у випадку наявності такої можливості)

Відповідно до ПОЛОЖЕННЯ про порядок визнання результатів навчання отриманих у неформальній та інформальній освіті в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу [від 10 березня 2023 року № 45](#) здобувач може перезарахувати результати навчання, отримані шляхом здобуття неформальної освіти (платформи Coursera, edX тощо), що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів можливе за умови надання сертифікату про проходження курсу та результатів оцінювання (прогресу). Результати за рекомендованим курсом можуть бути зараховані за бажанням здобувача як:

- результат індивідуальної роботи, колоквиуму або
- шляхом нарахування додаткових балів до підсумкової оцінки.

Перевід результатів оцінювання (прогресу) за проходження курсу в поточну оцінку здійснюється наступним чином:

Результати тестування (прогрес)	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	71-75	76-80	81-85	86-90	91-95	96-100
Поточна оцінка	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

б) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до Положення про звернення здобувачів вищої освіти з питань, пов'язаних з освітнім процесом, затвердженого наказом ректора університету № 43 від 24.02.2020 року. Ознайомитись з документом можна за посиланням <https://griml.com/L3VUV>.

7) щодо конфліктних ситуацій.

Спілкування учасників освітнього процесу (викладачі, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємоповаги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного знання. Вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до Положення про вирішення конфліктних ситуацій в ІФНТУНГ, затвердженого наказом ректора університету № 44 від 24.02.2020 року. Ознайомитись з документом можна за посиланням <https://griml.com/i42PI>.

8) щодо опитування здобувачів.

Після завершення курсу здобувачу надається можливість пройти опитування стосовно якості викладання дисципліни за посиланням <https://nung.edu.ua/department/yakist-osviti/04-anketuvannya>

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Обсяг навчальної дисципліни

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Інвайроментальна економіка» згідно з чинним НП, розподіл за семестрами і видами навчальної роботи характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Усього		Розподіл по семестрах	
			Семестр 1	Семестр _____
	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН
Кількість кредитів ECTS	3	3	3	3
Загальний обсяг часу, год.	90	90	90	90
Аудиторні заняття, год., у т.ч.:	30	8	30	8
– лекційні заняття	14	4	14	4
– практичні/семінарські заняття	16	4	16	4
– лабораторні заняття				
Самостійна робота, год	60	82	60	82
Форма семестрового контролю (іспит, залік, захист КР, захист КП)	Залік	Залік	Залік	Залік

3.2. Лекційні заняття

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література
		ДФН	Порядковий номер
М 1	Інвайроментальна економіка	14	
ЗМ1	Організаційно-методичні аспекти інвайроментальної економіки	8	
Т 1.1	<i>Інвайроментальна економіка як навчальна дисципліна.</i> Сутність інвайроментальної економіки. Природні фактори в економічній системі Екологічна рівновага	2	1,2,3
Т 1.2	<i>Економічна стабільність і концепція сталого розвитку.</i> Екологічна стабільність. Екологізація економіки. Економічна сутність та концептуальні засади сталого розвитку	2	1,2,3,8,12,21

Т 1.3	Еколого-економічні показники. Економічний інструментарій. Форми еколого-економічних інструментів. Принципи формування і механізми дії еколого-економічних інструментів	2	1,2,3,4,5,6
Т 1.4	Економічна оцінка природних ресурсів. Поняття, принципи і сутність економічних оцінок природних ресурсів. Методи економічної оцінки природних ресурсів. Особливості економічної оцінки окремих видів природних ресурсів.	2	1,3,4,9,17
ЗМ 2	Ефективність природоохоронних заходів та платність природокористування	6	
Т 2.1	Концепція платного природокористування. Основи платного природокористування. Система оплати за використання природних ресурсів. Платежі за порушення природного середовища	2	1,2,3,4,6,8,17
Т 2.2	Економічна ефективність природокористування та інвестиційно-інноваційних природоохоронних проектів. Сутність економічної ефективності природокористування. Показники економічної ефективності природокористування. Бізнес-планування екопроектів. Оцінка економічної ефективності інвестиційно-інноваційних природоохоронних проектів	2	1,2,3,14,15
Т 2.3	Економіко-екологічне регулювання економічних систем. Екологічне регулювання економіки регіонів. Макроекономічне регулювання природних факторів. Екологічний менеджмент	2	1,2,13,18
	Всього	14	

3.3. Практичні (семінарські) заняття

Теми практичних (семінарських) занять дисципліни наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми практичних (семінарських) занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	Обсяг годин	Література
		ДФН	
М 1	Інвайроментальна економіка	16	
ЗМ1	Організаційно-методичні аспекти інвайроментальної економіки	8	
П 1.1	Інвайроментальна економіка як навчальна дисципліна. Предмет, завдання та мета дисципліни. Систематизація теоретичних знань про інвайроментальну економіку як важливий напрям прикладної економічної науки, розуміння її значення у сучасних умовах.	2	1,2,3

П 1.2	Економічна стабільність і концепція сталого розвитку. Вивчення концепцій екологічної безпеки та сталого розвитку.	2	1,2,8,12,21
П 1.3	Еколого-економічні показники. Аналіз показників охорони та оцінки раціонального використання атмосферного повітря і водних ресурсів. Аналіз показників охорони та раціонального використання земельних і лісових ресурсів. Аналіз показників охорони та раціонального використання мінерально-сировинних ресурсів. Аналіз показників охорони та раціонального використання ресурсів нафти і газу.	2	1,2,3,4,5,6
П 1.4	Економічна оцінка природних ресурсів. Засвоєння найбільш адекватних методичних підходів для економічної та вартісної оцінки основних видів природних ресурсів. Засвоєння методичних підходів економічної та вартісної оцінки природних ресурсів.	2	1,3,9,16
ЗМ2	Ефективність природоохоронних заходів та платність природокористування	8	
П 2.1	Концепція платного природокористування. Розрахунок величини окремих видів плати за забруднення довкілля, використання різних видів природних ресурсів, врахування впливу екологічних платежів на фінансово-економічні результати діяльності підприємства.	2	1,2,3,4,6,8, 17
П 2.2	Економічна ефективність природокористування та інвестиційно-інноваційних природоохоронних проектів. Вивчення можливостей застосування методів бізнес- планування для пошуків резервів та шляхів підвищення ефективності природоохоронної діяльності. Розрахунок економічної ефективності інвестиційно-інноваційних природоохоронних проектів.	4	1,2,3,14,15
П 2.3	Економіко-екологічне регулювання економічних систем. Формування вмінь використовувати весь спектр економічних інструментів, інституцій, методів та організаційних передумов для успішного функціонування економічного механізму управління природоохоронною діяльністю підприємства.	2	1,2,10,13,18
	Всього	16	

3.4. Лабораторні заняття

Лабораторні заняття не передбачені.

3.5. Завдання для самостійної роботи здобувача

Види самостійної роботи в межах даного курсу наводяться у таблиці 5.

Таблиця 5 – Види самостійної роботи

Найменування видів самостійної роботи	Обсяг годин
	ДФН
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	30
Підготування до практичних занять та контрольних заходів	20
Усього годин	60

Перелік матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 6.

Таблиця 6 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що виноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література
М 1	Інвайроментальна економіка	30	
ЗМ1	Організаційно-методичні аспекти інвайроментальної економіки	18	
Т 1.1	<i>Інвайроментальна економіка як навчальна дисципліна.</i> Еколого-економічні системи різних рівнів (глобального, макроекономічного, мезоекономічного тощо). Природно-ресурсний потенціал території Роль і значення еколого-економічної освіти у сучасних умовах.	4	1,2,3
Т 1.2	<i>Економічна стабільність і концепція сталого розвитку.</i> Сутність природних факторів і антропогенних проблем довкілля. Закономірності взаємодії суспільства і природи. Принципи забезпечення сталого розвитку. Законодавча та нормативна база забезпечення раціонального природокористування. Діяльність Міжнародної спілки охорони природи.	4	1,2,8,12,21
Т 1.3	<i>Еколого-економічні показники.</i> Функції статистики навколишнього середовища, державні кадастри. Аналіз і статистика охорони атмосфери. Водні ресурси у сучасному соціально-економічному розвитку суспільства. Земельні ресурси в умовах сучасного господарювання. Стан і проблематика раціонального використання лісових ресурсів. Стан і проблематика раціонального використання мінерально-сировинних ресурсів Проблеми раціонального використання ресурсів нафти і газу. Роль науково-технічного прогресу у ресурсозбереженні.	4	1,2,3,4,5,6

Т 1.4	Економічна оцінка природних ресурсів. Економічна оцінка природних ресурсів та оцінка середовища. Особливості економічної оцінки різних видів природних ресурсів. Методичні підходи до оцінки змін стану навколишнього середовища. Концептуальні засади рентної політики у системі економіки природокористування.	6	1,3,9,16
ЗМ2	Ефективність природоохоронних заходів та платність природокористування	12	1,2,3,4,6,8,17
Т 2.1	Концепція платного природокористування. Основи платного природокористування в Україні. Платежі, збори за використання природних ресурсів. Платежі, збори за нанесення шкоди довкіллю. Ринок екологічних товарів і послуг. Державна екологічна політика.	4	
Т 2.2	Економічна ефективність природокористування та інвестиційно-інноваційних природоохоронних проєктів. Концепція сталого інвестування. Теоретичні основи економічного аналізу інвестиційних проєктів. Методи оцінювання ефективності бізнес-планування екопроєктів підприємств. Аналіз ефективності інвестиційно-інноваційних природоохоронних проєктів	6	1,2,3,14,15
Т 2.3	Економіко-екологічне регулювання економічних систем. Механізми екологізації економіки. Управління процесами екологізації. Екологічне страхування, сертифікація, аудит та ліцензування в системі охорони навколишнього природного середовища.	2	1,2,9,13,18
Всього:		30	

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

1. Маменко О. М., Портяник С. В. Економіка природокористування: підручник. Харківська держ. зоовет. академія. Харків: ХДЗВА, 2017. 286 с.
2. Гобир І. Б. Інвайроментальна економіка : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2022. 95 с. https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=472555
3. Кліменко О. М. Інвайронментальна економіка: навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.03051 «Економічна теорія» / О. М. Кліменко, М. А. Маценко. – Х.: ХНЕУ ім. Кузнеця, 2015. – 176 с.
4. Федорович І.В., Семенютіна Т.В., Гобир І.Б. Економіка довкілля і природокористування : робоча програма, метод. вказ. до вивчення дисц. та контр. роботи для магістрів заочної форми навчання спец. "Економіка" спеціалізації "Економіка довкілля та природних ресурсів". Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. 61 с. https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=444532
5. Федорович І. В., Семенютіна Т. М. Економіка довкілля і природокористування : метод. вказ. для самостійного вивчення дисципліни. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. 21 с. https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=435050

4.2 Додаткова література

6. Oksana Savko, Ivanna Melnychuk, Iryna Hobyр and Nataliia Havadzyn. Environmental Taxation Effectiveness in the Field of Oil and Gas Production, *Procedia Environmental Science, Engineering and Management*, vol. 6, no. 4, pp. 607-617, 2019.

7. Гобир І. Б. Особливості екологічного оподаткування нафтогазовидобувних підприємств: практика зарубіжних країн. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. №3 (08), с. 224-228.

8. Гобир І. Б. Удосконалення екологічного оподаткування вітчизняних підприємств. *Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій*. Одеса. 2018. Вип. 29, Ч. 2. С. 42-46.

9. Гобир І. Б. Аналіз міжнародного та вітчизняного досвіду застосування екосистемного підходу в секторах економіки. *Інфраструктура ринку*. 2020. №42. URL: <http://www.market-infr.ua/uk/42-2020>

4.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

10. Eсportal.univ.kiev.ua (на сайті представлені матеріали екологічних конференцій, нарад, публікації, результати досліджень, освіта)

11. www.ecolife.org.ua

12. www.alter-eco.org.ua (коаліція українських неурядових організацій “Альтер-Еко”)

13. www.ecoleague.net (офіційний сайт Всеукраїнської екологічної Ліги)

14. www.unep.ch/ (Програма ООН з питань захисту довкілля – United Nations Environment Program)

15. www.rada.kiev.ua (сайт Верховної Ради України)

16. www.dovkilia.kiev.ua (сайт екологічного проекту)

17. Eсoproduct.org.ua (сайт загальнонаціонального проекту “Екологічно чистий продукт”)

18. www.erriu.ukrtel.net (сайт Інституту досліджень навколишнього середовища та ресурсів)

19. www.ecology.org.ua (сайт Комітету ВР України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи)

20. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (законодавство України)

21. www.eea.europa.eu/ (ЕЕА – European Environment Agency)

22. www.menr.gov.ua (сайт Міністерства охорони навколишнього природного середовища)

23. www.iarm.edu.ua (сайт Центру сталого розвитку та екологічних досліджень)

5. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи навчання й оцінювання в межах даного курсу наводяться в таблиці 6.

Таблиця 6 – Забезпечення програмних результатів навчання відповідними формами та методами

Шифр програмного результату навчання	Методи навчання (МН)	Форми і методи оцінювання (МФО)
ПРН 1.Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.	вербальні/словесні (МН 1), зокрема (МН 1.1 – лекція, МН 1.2 – розповідь – пояснення, МН 1.3 – бесіда); наочні (МН 2), а саме (МН 2.4 - комп’ютерні і мультимедійні методи); практичні –МН 3 (МН 3.1 –	МФО 3 – залік МФО 4 – поточний контроль МФО 5 - усний контроль МФО 6 - письмовий контроль МФО 8- тестовий контроль

	вправи, МН 3.4 - практичні роботи); МН 7 – аналітичний метод; МН 10 - метод узагальнення; МН 15 - проблемно-пошуковий метод; МН 16 – евристичний; МН 17 – дослідницький метод; МН 18 - методи самостійної роботи вдома; МН 19 - робота під керівництвом викладача; МН 20 - інтерактивні методи (МН 20.2 - дискусія, диспут, МН 20.3 - мозковий штурм, МН 20.7 - бесіда-діалог).	
ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.	вербальні/словесні (МН 1), зокрема (МН 1.1 – лекція, МН 1.2 – розповідь – пояснення, МН 1.3 – бесіда); наочні (МН 2), а саме (МН 2.4 - комп'ютерні і мультимедійні методи); практичні – МН 3 (МН 3.1 – вправи, МН 3.4 - практичні роботи); МН 7 – аналітичний метод; МН 10 - метод узагальнення; МН 15 - проблемно-пошуковий метод; МН 20 - інтерактивні методи (МН 20.2 - дискусія, диспут, МН 20.3 - мозковий штурм, МН 20.7 - бесіда-діалог).	МФО 3 – залік МФО 4 – поточний контроль МФО 5 - усний контроль МФО 6 - письмовий контроль МФО 8- тестовий контроль
ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.	вербальні/словесні (МН 1), зокрема (МН 1.1 – лекція, МН 1.2 – розповідь – пояснення, МН 1.3 – бесіда); наочні (МН 2), а саме (МН 2.4 - комп'ютерні і мультимедійні методи); практичні – МН 3 (МН 3.1 – вправи, МН 3.4 - практичні роботи); МН 4 – індуктивний метод; МН 5 – дедуктивний метод; МН 17 – дослідницький метод; МН 18 - методи самостійної роботи вдома; МН 19 - робота під керівництвом викладача; МН 20 - інтерактивні методи (МН 20.2 - дискусія, диспут, МН 20.3 - мозковий штурм, МН 20.7 - бесіда-діалог).	МФО 3 – залік МФО 4 – поточний контроль МФО 5 - усний контроль МФО 6 - письмовий контроль МФО 8- тестовий контроль
ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки	вербальні/словесні (МН 1), зокрема (МН 1.1 – лекція, МН 1.2 – розповідь – пояснення, МН	МФО 3 – залік МФО 4 – поточний контроль МФО 5 - усний контроль

управлінських рішень.	1.3 – бесіда); наочні (МН 2), а саме (МН 2.4 - комп'ютерні і мультимедійні методи); практичні –МН 3 (МН 3.1 – вправи, МН 3.4 - практичні роботи); МН 18 - методи самостійної роботи вдома; МН 19 - робота під керівництвом викладача; МН 20 - інтерактивні методи (МН 20.2 - дискусія, диспут, МН 20.3 - мозковий штурм, МН 20.7 - бесіда-діалог).	МФО 6 - письмовий контроль МФО 8- тестовий контроль
-----------------------	--	--

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Розподіл балів, які здобувачі освіти можуть отримати за результатами кожного виду поточного та підсумкового контролів, наведено в таблиці 7.

Таблиця 7 – Розподіл балів оцінювання

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Теоретичні знання та практичні навички під час виконання аудиторних лекційних занять	40
Теоретичні знання, уміння та навички на практичних заняттях	60
Усього балів	100

На практичних заняттях застосовується поточний контроль (МФО4). Максимальна кількість балів поточного контролю за одне практичне заняття – 5; оцінюються рівень оволодіння теоретичним матеріалом з теми заняття, уміння та навички дослідницької роботи, робити висновки і узагальнення.

Поточний контроль засвоєння змістових модулів дисципліни ЗМ1, ЗМ2 здійснюються за тестовим методом (МФО8) в кінці семестру. Здобувачеві вищої освіти надається можливість отримати додаткові бали за виконання індивідуального завдання за темою окремого ЗМ, зміст та обсяги котрого формує викладач. Максимальна кількість балів за виконане індивідуальне завдання - 10.

За умови виконання усіх видів робіт, передбачених навчальним планом та програмою і підтвердження опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримано 35 балів за шкалою ЄКТС), здобувач вищої освіти допускається до семестрового контролю з дисципліни у формі диференційовного заліку, котрий виставляється до початку екзаменаційної сесії на підставі результатів поточного контролю протягом семестру.

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням застосовуються рівні навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, наведені в таблиці 9.

Таблиця 9 – Рівні навчальних досягнень

Рівні навчальних	Відсоток балу за	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка

досягнень	виконання завдань	Здобувач вищої освіти	
Відмінний	90...100	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для вирішення поставлених перед ним завдань
Достатній	75...89	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні недоліки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	60...74	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільний	менше 60	має фрагментарні знання (менше половини) у незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача

Результати навчання з дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою (від 1 до 100) з переведенням в оцінку за традиційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» відповідно до шкали, наведеної в таблиці 10).

Таблиця 10 - Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS
Відмінно	90-100	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
Добре	82-89	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками

	75-81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок
Задовільно	67-74	D	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків
	60-66	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії
Незадовільно	35-59	FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти іспит
	0-34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота

7. ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

Особливих вимог не потребує. Очне навчання: обладнання для мультимедійних презентацій: мультимедійний проектор, екран проєкційний, ноутбук, Доступ до інтернету.

Навчання під час карантину та воєнного стану – проводяться з використанням платформи Google Meet/ZOOM із застосуванням особистих портативних комп'ютерів студентів та засобів дистанційного навчання, розширено використовуються: електронна пошта, telegram. Ресурси науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ.